

Section: Art History and Literature

ПЛАСТИЧНІСТЬ АКТОРА: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА МЕТОДИКИ

Чернишова Анна Михайлівна

кандидат педагогічних наук, доцент
завідувач кафедри мистецької освіти

Заведія Олена Борисівна

заслужена артистка України,
старший викладач кафедри мистецької освіти
Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна

Пластичність актора є фундаментальною складовою його професійної майстерності, що забезпечує виразність та достовірність сценічного образу. У сучасному українському театральному мистецтві спостерігається зростаюча увага до розвитку пластичної культури актора, що відображено в численних наукових дослідженнях та педагогічних практиках.

Сутність пластичності в акторській майстерності. Пластичність актора визначається як здатність його тіла до виразних рухів, що передають внутрішній стан персонажа та емоційний зміст сцени. Це поєднання фізичних навичок, емоційної чутливості та творчої уяви, що дозволяє актору створювати переконливі образи на сцені. Як зазначає О. Абрамович, сценічна пластика є системою взаємопов'язаних знань, фізичних навичок і вмій, а також психологічних, моральних та естетичних якостей виконавця, що сприяють створенню художнього сценічного образу [1].

Розвиток пластичної культури актора. Формування пластичної майстерності актора є комплексним процесом, що включає різні методики та підходи. Ю. Гончаренко та А. Лазько підкреслюють важливість хореографічної підготовки, яка охоплює ритміку, танець та сценічний рух. Ці компоненти є невід'ємною частиною системи театральної освіти та сприяють гармонійному розвитку тіла актора, а також набуттю спеціальних хореографічних навичок.

Особливу увагу приділяють інтеграції елементів різних мистецьких практик у підготовку актора. Наприклад, використання технік пантоміми, сучасного танцю та навіть бойових мистецтв дозволяє розширити виразні можливості актора та збагатити його пластичний арсенал. Такі підходи сприяють розвитку координації, гнучкості та усвідомленого контролю над тілом [2].

Методики та педагогічні практики. У сучасній українській театральній педагогіці застосовуються різноманітні методики для розвитку пластичності актора. Серед них виділяються:

1. Пластичний тренінг:
 - Розминка та розігрів м'язів: Перед початком занять важливо підготувати тіло через розігрів, що включає легкі фізичні вправи та розтяжку.

- Вправи на координацію та баланс: Спрямовані на покращення контролю над рухами та рівновагою.
- Розвиток гнучкості: Регулярні заняття розтяжкою допомагають збільшити амплітуду рухів та пластичність тіла.
- 2. Вивчення біомеханіки руху:
 - Розуміння принципів руху та роботи м'язів дозволяє акторам виконувати дії більш усвідомлено та безпечно.
 - Система вправ, розроблена В. Мейерхольдом, спрямована на розвиток фізичної підготовленості тіла актора та його готовності до негайного реагування на сцені.
- 3. Танцювальні та ритмічні вправи:
 - Заняття різними стилями танцю допомагають акторам відчувати ритм, розвинути координацію та виразність рухів.
 - Ритмічні вправи сприяють усвідомленню темпу та динаміки сценічної дії.
- 4. Психофізичні вправи:
 - Поєднання фізичних дій з емоційними станами дозволяє акторам краще розуміти взаємозв'язок між тілом та психікою.
 - Вправи на увагу та спостережливість допомагають створювати правдиві та виразні образи.
- 5. Робота з предметами та партнером:
 - Взаємодія з різними об'єктами та партнерами на сцені розвиває просторове мислення та адаптивність.
 - Вправи на довіру та спільні дії сприяють розвитку командної роботи та чутливості до партнерів [3].

Регулярна практика цих методів сприятиме формуванню пластичної виразності, необхідної для професійного актора.

Важливим аспектом є також індивідуальний підхід до кожного актора, врахування його фізичних особливостей та потенціалу. Педагоги наголошують на необхідності створення комфортного та підтримуючого середовища, де актор може експериментувати та розвивати свою пластичність без страху помилок [4].

Висновки. Розвиток пластичності є ключовим елементом у підготовці сучасного актора. Інтеграція різноманітних методик та підходів, зокрема хореографічних, пантомімічних та імпровізаційних технік, сприяє формуванню багатогранної та виразної акторської майстерності. Сучасна українська театральна освіта активно впроваджує ці підходи, що підтверджується численними науковими дослідженнями та педагогічними практиками.

Список використаних джерел

1. Абрамович О., Кудренко А. Сценічна пластика в контексті сучасного акторського мистецтва. Молодий вчений. № 9 (1). 2019. С. 133–136.
2. Алтер Майкл Дж. Наука про гнучкість. К. : Олімпійська література, 2001. 422 с.

-
3. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять студентів спеціальності 026 Сценічне мистецтво з освітньої компоненти «Пластичне виховання (ритміка і танець)» / уклад. А.М. Чернишова. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 45 с.
 4. Старостін Ю. Сценічний рух як складова професійної підготовки актора. Науковий вісник Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого. № 24, 2019. С.75-78.